

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2018-07-20
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr M 387-18

PARTER

Klagande

Nordic Storage AB
Ryavägen 3
418 34 Göteborg

Ombud: [REDACTED]
c/o Nordic Storage AB
Ryavägen 3
418 34 Göteborg

Motpart

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
403 40 Göteborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut den 20 december 2017 i ärende nr 551-41971-2013, se bilaga 1

SAKEN

Slutliga villkor i tillstånd enligt miljöbalken för Nordic Storage AB

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 401608

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.vanersborgstingsratt.domstol.se	0521-27 02 80	måndag – fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län (miljöprövningsdelegationen) lämnade genom beslut den 23 november 2011 (dnr 551-50985-2006) Nordic Storage AB tillstånd enligt miljöbalken att bedriva befintlig och utökad hantering av petroleumprodukter, biobränslen och andra kemiska produkter vid depåerna Skarvik 1 och 2 samt i den bergförlagda anläggningen Rya 1 på fastigheterna Rödjan 727:21 och 727:4 i Oljehamnen, Göteborgs kommun. Detta beslut har i vissa delar ändrats av miljöprövningsdelegationen i beslut den 12 mars 2014, dnr 551-32953-2013, och den 9 mars 2017, dnr 551-31167-2015, (dock inte i något avseende som berör frågor som beslutad provotid omfattar).

Tillståndet omfattar en årlig hantering av högst 500 000 ton kemiska produkter och en maximal lagring vid ett och samma tillfälle av 62 000 ton kemiska produkter. Miljöprövningsdelegationen uppsköt i 2011 års beslut, med stöd av 22 kap. 27 § miljöbalken, avgörandet av vilka slutliga villkor som ska gälla i fråga om utsläpp till luft, automatisk avstängning av produktflödet och invallning av befintliga cisterner och tankar samt förvaring av kemiska produkter för drift och underhåll.

I beslut den 20 december 2017 avslutade miljöprövningsdelegationen provotidsförordnandet och beslutade slutliga villkor i de uppskjutna frågorna enligt följande.

25. Verksamhetsutövaren ska kontinuerligt och systematiskt kartlägga och i skäligen utsträckning vidta åtgärder för att minska utsläppen av kolväten från anläggningen. Planerade och vidtagna åtgärder med uppskattade effekter ska årligen redovisas i miljörapporten.

26. Samtliga cisterner som är i bruk och används för produkthantering ska senast den 31 december 2024 vara utrustade med ett oberoende överfyllnads skydd som medför automatisk avstängning av inkommande produktflöde vid en förbestämd nivå.

27. Ett utsläpp inom cisternområden på Skarvik 1 och Skarvik 2 uppgående till 200 kubikmeter ska kunna tas omhand innan det når älven.

28. Utrustning i form av oljeabsorberande medel och anordningar för att samla upp eventuella utsläpp och täta dagvattenbrunnar ska finnas tillgängligt på strategiska platser för att snabbt kunna förhindra spridning av utsläpp av föroreningar till mark och vatten.

YRKANDEN M.M.

Nordic Storage AB (bolaget) har överklagat miljöprövningsdelegationens beslut av den 20 december 2017 och yrkat i första hand att villkor 28 ges följande lydelse: ”*I närheten av dagvattenbrunnar ska täcklock/tätningar och saneringsmedel finnas, vara snabbt tillgängliga och användas vid utsläpp.*” I andra hand har bolaget yrkat att villkor 28 ändras så att begreppet "anordningar" tas bort samt att villkor 27 och 28 anpassas till varandra genom att det tydligt framgår att villkor 28 avser maximalt 5 kubikmeter.

Bolaget har till utveckling av sin talan anfört bl.a. följande. Bolaget har överklagat villkor 28 i beslutet, eftersom villkoret är alltför otydligt. Ett grundläggande krav på villkor i ett tillstånd är att det klart och tydligt ska framgå vad verksamhetsutövaren ska göra för att följa villkoret. Då villkor är straffrättsligt bindande riskerar verksamhetsutövaren annars att drabbas av påföljder.

Bakgrunden till villkoren 27 och 28 är dels att förhindra att utsläpp av produkter av en viss mängd når älven, dels att ett eventuellt spill av produkt inte ska nå dagvattennätet. Som brukligt har bolaget under provotiden gjort ett flertal utredningar. Till följd av utredningarna har vissa skyddsåtgärder valts bort pga. för höga kostnader i förhållande till miljönyttan med åtgärderna. Bolaget har under processen hos miljöprövningsdelegationen yttrat sig över ett tidigare förslag till villkor 28. Den föreslagna formuleringen var följande. ”*I närheten av dagvattenbrunnar ska täcklock/tätningar och saneringsmedel finnas, vara snabbt tillgängliga och användas vid utsläpp.*” Bolaget hade inga invändningar mot det föreslagna villkoret. I beslutet däremot har villkor 28 fått en annan formulering. Bolaget har inte, och har inte heller haft, några invändningar mot formuleringen av villkor 27. Det är villkoren lästa tillsammans, med den formulering som villkor 28 nu har fått, som gör innebörden oklar. Bolaget anser inte att villkoret lever upp till lagens krav på tydlighet. Mot bakgrund av att bolaget tidigare inte har yttrat sig över den formulering som villkoret nu har fått och att det saknas en närmare motivering och beskrivning av den valda formuleringen i beslutet, är det för bolaget oklart vad som avses med "anordningar". Detta särskilt mot bakgrund av att bolaget under provotiden har

utrett ett antal åtgärder som sedan har valts bort. I det förslag till villkor 28 som bolaget yttrade sig över framgick tydligt att det var täcklock/tätningar som avsågs. Som villkoret är formulerat nu kan i princip vad som helst tolkas in i villkoret och till vilken kostnad som helst. Bolaget är oavsett villkorets formulering skyldigt att använda bästa möjliga teknik i enlighet med 2 kap. 3 § miljöbalken. Att inkludera ett ord som anordningar i villkoret, vilket inte har någon klar definition, gör att bolaget anser att det inte går att säkerställa att villkoret verkligen följs.

Bolaget anser även att det är otydligt vilken storleksordning på utsläpp som avses i villkor 28. I villkor 27 slås fast att ett utsläpp uppgående till 200 kubikmeter ska kunna tas omhand innan det når älven. Det kan ifrågasättas om villkor 28 avser utsläpp i samma storleksordning. Bolaget tolkar villkoret som att det avser mindre mängder, uppgående till maximalt fem kubikmeter, och yrkar därför att domstolen förtydligar detta i villkor 28.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har gått igenom utredningen i målet samt övervägt vad Nordic Storage AB har anfört i sitt överklagande till domstolen. Domstolen gör följande överväganden.

Verksamheten som bolaget bedriver utgör en s.k. IED-verksamhet och innefattar hantering av petroleumprodukter, biobränslen och andra kemiska produkter. Anläggningen är belägen på nära avstånd till Göta Älv, som är en dricksvattentäkt.

Villkoren 27 och 28 ger en ram för hur det sekundära skyddet mot oljeföroreningar ska anordnas. Villkoren förutsätter vidare hantering inom ramen för bolagets egenkontroll och tillsynen. Som bolaget anfört bör villkor vara klara och entydiga. Ibland är det emellertid ofrånkomligt med ramvillkor som senare, inom ramen för det angivna, får ges ett konkret innehåll. Här aktuell fråga får anses vara av senare art. Villkoren 27 och 28 bör därför kunna ges den av miljöprövningsdelegationen givna utformningen. Anledning saknas begränsa tillämpningen av villkor 28 till

5 m³. Domstolens här redovisade bedömningar innebär sammanfattningsvis att bolagets överklagande ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 10 augusti 2018.

Bodil Svensson

Jolanta Green

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bodil Svensson, ordförande, och tekniska rådet Jolanta Green. Föredragande har varit beredningsjuristen Jennifer Onäng.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Miljöprövningsdelegationen

BESLUT
2017-12-20

Diarienummer
551-41971-2013
Dossienummer
1480-1118

Sida
1(19)

Nordic Storage AB

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT

NKOM: 2018-01-29
MÅLNR: M 387-18
AKTBIL: 2

Slutliga villkor i tillstånd enligt Miljöbalken för Nordic Storage AB

Beslut

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Västra Götalands län avslutar prövotidsförfarandet i enlighet med delegationens beslut den 23 november 2011 (dnr 551-50985-2006) och beslutar enligt 9 kap. miljöbalken att följande nya slutliga villkor ska gälla för verksamheten.

25. Verksamhetsutövaren ska kontinuerligt och systematiskt kartlägga och i skäligen utsträckning vidta åtgärder för att minska utsläppen av kolväten från anläggningen. Planerade och vidtagna åtgärder med uppskattade effekter ska årligen redovisas i miljörapporten.
26. Samtliga cisterner som är i bruk och används för produkthantering ska senast den 31 december 2024 vara utrustade med ett oberoende överfyllnadsskydd som medför automatisk avstängning av inkommande produktflöde vid en förbestämmd nivå.
27. Ett utsläpp inom cisternområden på Skarvik 1 och Skarvik 2 uppgående till 200 m³ ska kunna tas omhand innan det når älven.
28. Utrustning i form av oljeabsorberande medel och anordningar för att samla upp eventuella utsläpp och täta dagvattenbrunnar ska finnas tillgängligt på strategiska platser för att snabbt kunna förhindra spridning av utsläpp av föroreningar till mark och vatten.

I övrigt gäller Miljöprövningsdelegationens beslut den 23 november 2011 (dnr 551-50985-2006) med de ändringar som Miljöprövningsdelegationen beslutade den 12 mars 2014 (dnr 551-32953-2013) och den 9 mars 2017 (dnr 551-31167-2015).

Kungörelsedelgivning

Miljöprövningsdelegationen förordnar med stöd av 47 och 49 §§ delgivningslagen (2010:1932) att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelse om detta beslut införs inom 10 dagar från datum för beslutet i Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidningen Göteborgs-Posten. Beslutet hålls tillgängligt hos Länsstyrelsen och hos kommunkansliet i Göteborgs kommun. Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se.

Redogörelse för ärendet

Tidigare tillståndsbeslut

Miljöprövningsdelegationen lämnade genom beslut den 23 november 2011 (dnr 551-50985-2006) Nordic Storage AB tillstånd enligt miljöbalken att bedriva befintlig och utökad hantering av petroleumprodukter, biobränslen och andra kemiska produkter vid depåerna Skarvik 1 och 2 samt i den bergförlagda anläggningen Rya 1 på fastigheterna Rödjan 727:21 och 727:4 i Oljehamnen, Göteborgs kommun. Detta beslut har i vissa delar ändrats av Miljöprövningsdelegationen i beslut den 12 mars 2014 (dnr 551-32953-2013) och den 9 mars 2017 (dnr 551-31167-2015). Dock inte i något avseende som berör de frågor som provotiden omfattar.

Tillståndet omfattar en årlig hantering av högst 500 000 ton kemiska produkter och en maximal lagring vid ett och samma tillfälle av 62 000 ton kemiska produkter.

Miljöprövningsdelegationen uppsköt med stöd av 22 kap. 27 § miljöbalken avgörandet av vilka slutliga villkor som ska gälla i fråga om utsläpp till luft, automatisk avstängning av produktflödet och invallning av befintliga cisterner och tankar samt förvaring av kemiska produkter för drift och underhåll.

Bolaget skulle under provotiden utreda följande:

U1. Hur utsläpp av kolväte ska kunna minimeras med tillämpning av bästa möjliga teknik, med hänsyn tagen till behovet av hög säkerhetsnivå vid anläggningarna.

U2. I vilken utsträckning automatisk avstängning av produktflödet vid en förbestämd nivå kan genomföras i mottagande tank vid fyllning av produkt, pumpning mellan depåer och cisterner samt vid utlastning.

U3. Möjligheten att förbättra förebyggande barriärer och sekundära skydd för att förhindra och begränsa ett eventuellt läckage från befintliga cisterner. Utredningen ska omfatta effekter av eventuellt läckage, cisternhaveri eller överspolning samt innehålla förslag på förebyggande och begränsande åtgärder med redovisning av förutsättningar och kostnader för olika alternativ. Utredningen ska innehålla förslag på vilka åtgärder som är rimliga att genomföra samt tidplan för eventuellt genomförande. Utredningen ska även belysa möjligheten att förvara kemiska produkter för drift och underhåll inom tät invallning som rymmer den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares volym samt att invallningen är skyddad från nederbörd.

Utredningarna samt förslag till slutliga villkor ska lämnas till Miljöprövningsdelegationen senast två år efter att beslutet har vunnit laga kraft.

För tillståndet gäller följande slutliga villkor

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet om inte annat framgår av nedanstående villkor.

2. Andra kemiska produkter än de som anges i ansökan och som har likvärdiga egenskaper med avseende på påverkan på miljön vid omlastning och lagring får hanteras efter godkännande av tillsynsmyndigheten.

Utsläpp till luft

3. Samtliga cisterner för lagring av klass 1-produkter ska vara försedda med fasta tak och ett inre flytande tak med primära och sekundära tätningar.
4. Cisterntätningar mot manteln och andra läckagepunkter på flytande tak och i övrigt på anläggningen ska kontrolleras enligt ett läcksökningsprogram. En noggrann kontroll av cisterntätningarna och övriga läckagepunkter på alla inre flytande tak ska ske minst vart sjätte år. Utformningen av denna grundligare test ska beskrivas i kontroll- och läcksökningsprogrammet.
5. Uppkommer luktolägenheter från verksamheten ska åtgärder vidtas i syfte att minimera olägenheterna.
Åtgärderna ska vidtas senast vid den tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer.
6. För lastning och lossning av bensin vid depåer finns bestämmelser i Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 1996:14). Utöver vad som står i föreskrifterna ska följande gälla:

Vid bilutlastning av en sammantagen årlig volym på mer än 5 000 m³ bensin och produkter innehållande bensin ska en gasåtervinningsanläggning (VRU) vara ansluten och i drift. Utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC) från gasåtervinningsanläggningen får inte överstiga 10 g/Nm³ mätt som timmedelvärde. Vid överskridanden ska åtgärder snarast vidtas så att värdet klaras och en ny kontroll ska ske inom en månad.

Utsläpp till mark och vatten

7. Hantering av kemiska produkter inbegripet farligt avfall ska ske på sådant sätt att risken för förorening av mark och vatten minimeras.
8. Dagvatten från Skarvik 1 och 2 ska avledas till det gemensamma dagvattensystemet för Göteborgs hamn. Senast två år från det att tillståndet vunnit laga kraft ska dagvatten från Rya 1 avledas till det gemensamma dagvattensystemet och inläckande vatten i berggrum avledas till det gemensamma dagvattensystemet eller till OFA-nätet, efter godkännande av Göteborgs hamn AB.

Vid avledning till gemensamma dagvattensystemet får halten opolära alifater (mineralolja) inte överstiga 5 mg/l och halten aromatiska ämnen inte överstiga 1 mg/l. Vid överskridande ska åtgärder snarast vidtas så att värdet klaras och en ny kontroll ska ske inom en månad
9. Utsläpp av aromatiska ämnen, mätt som totalt extraherbara aromatiska kolväten, till OFA-nät får inte överstiga 5 mg/liter. Vid överskridande ska åtgärder snarast vidtas så att värdet klaras och en ny kontroll ska ske inom en månad.
10. Ämnen som kan störa reningen av OFA-vatten eller spillvattnet får inte tillföras ledningsnäten utan medgivande av tillsynsmyndighet, Göteborgs Hamn AB och ansvarig för reningsanläggningen.
11. Sanitært spillvatten ska anslutas till kommunalt avloppsledningsnät eller till ett slutet system. Åtgärderna ska vara utförda senast två år efter det att beslut om tillstånd vunnit laga kraft.
12. Produktventiler, pumpar och annan från läckagesynpunkt känslig utrustning ska förses med spillskydd senast två år efter att detta beslut vunnit laga kraft.

13. Vid oljeavskiljare ska det finnas oljelarm. Larmen ska vara placerade på central plats så att de lätt kan uppmärksammas. Om depån är obevakad ska larmen överföras till en bemannad plats. Åtgärderna ska vara utförda senast två år efter det att detta beslut vunnit laga kraft.
14. I anslutning till pumprum ska det finnas nivåalarm för indikation och förebyggande av större läckage. Larmen ska vara placerade på central plats så att de lätt kan uppmärksammas. Om depån är obevakad ska larmen överföras till en bemannad plats. Åtgärderna ska vara utförda senast två år efter att detta beslut vunnit laga kraft.
15. Det ska finnas möjlighet att vid olyckshändelse stänga av OFA- och dagvattensystem inom depåområdet.
16. Vid risk för att oljeförorenat vatten eller andra föroreningar från verksamheten kan nå Göta Älv ska Räddningstjänsten omedelbart kontaktas enligt skriftlig larmlista eller motsvarande dokument. Berörd personal ska fortlöpande informeras om vilka åtgärder som ska vidtas vid en olycka.
17. Nya cisterner/tankar ska vara invallade med tätt material. Invallningen ska rymma största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares volym i invallningen. Utformning ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten och Räddningstjänsten.
18. **(Villkoret ändrat, vad gäller Rya 1, i Miljöprövningsdelegationens beslut den 12 mars 2014 (dnr 551-32953-2013)).** Cisterner och tankar med en volym överstigande 50 m³ ska ha ett nivåövervakningssystem som visar aktuell volym och som larmar vid en förutbestämd låg- och högnivå. Dessutom ska det finnas ett oberoende överfyllnadslarm.

Cisterner och tankar med kapacitet på 50 m³ eller mindre ska vara utrustade med två av varandra oberoende högnivåalarm samtidigt som manuell volymkontroll ska ske med särskilt täta intervaller vid inpumpning.

Larmen ska ha både akustiska och optiska signaler och vara kopplade till en bemannad plats. Ovanstående åtgärder ska vara utförda senast två år efter det att detta beslut vunnit laga kraft. *För följande cisterner, C22, 3I, 3Y, 41I, 41Y, 42I och 42Y vid anläggningen Rya 1, ska dock ovanstående åtgärder vara utförda senast när respektive cistern tas i bruk.* Om det finns särskilda skäl får tillsynsmyndigheten förskriva om ytterligare krav på övervakning av cisterner och tankar.

19. Informationstavlor med upplysningar om åtgärder som ska vidtas vid utsläpp eller spill ska finnas på lämpliga platser.
20. Det ska finnas avtal som tydligt reglerar ansvarsfördelningen mellan bolaget och andra parter som är inblandade i drift och underhåll av utrustning som bolaget är beroende av för sin hantering.
21. Senast två år efter det att tillståndet har tagits i anspråk ska en beredskapsplan och nödvändig utrustning finnas för hantering av släckvatten i olika relevanta scenarier. Urvalet av scenarier ska tas fram i samråd med Räddningstjänsten. En genomgång av planens aktualitet och utrustningens kvalitet samt personalens kompetens ska ske minst en gång vart tredje år samt vid förändringar som kan påverka beredskapen.

Buller

22. Buller från verksamheten inklusive transporter inom verksamhetsområdet får inte överskrida högre ekvivalent ljudnivå vid bostäder än

vardagar utom helgdagar kl. 07 -18	50 dB(A)
nattetid kl. 22 - 07	40 dB(A)
övrig tid	45 dB(A).

De angivna ekvivalentvärdena ska kontrolleras genom mätning vid bullerkällorna (närfältsmätning) och beräkningar eller genom mätning vid berörda bostäder (immissionsmätning). Kontroll ska ske i samband med förstagångsbesiktning och därefter så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad.

Om ett värde överskrider ska omedelbara åtgärder vidtas så att värdet kan klaras senast vid den tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Förorenade områden

23. I samband med schaktning av mark på området ska markundersökningar utföras i samråd med tillsynsmyndigheten.

Kontrollprogram

24. Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten. Programmet ska bland annat ange hur verksamheten kontrolleras med avseende på mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod. Programmet ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter att detta tillstånd meddelats.

Om särskilda skäl föreligger får tillsynsmyndigheten senarelägga den tid då åtgärd enligt villkor 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 18, 21 och 24 ska vara utförda.

Delegering av beslut om villkor

Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att vid behov fastställa ytterligare villkor beträffande

D1. Hantering av andra petroleumprodukter, biobränslen och andra kemiska produkter än de som anges i ansökan med motsvarande miljöegenskaper med avseende på bl.a. kolväteavgång och lukt samt lagringsegenskaper.

D2. Utformning av ny depå inom verksamhetsområdet för förvaring av biobränsle.

Ärendets handläggning

Utredningen med förslag på slutliga villkor kom in till Miljöprövningsdelegationen den 19 december 2013. Efter kompletteringar har ansökan kungjorts i Göteborgs-Posten och remitterats till Miljöförvaltningen, Länsstyrelsen, Räddningstjänsten, Gryaab, Göteborgs Hamn och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som alla inkommit med yttranden. Bolaget har fått tillfälle att bemöta yttrandena.

Utredning med yrkanden, åtaganden och förslag till villkor

U1

Den utförda emissions- och kostnadsutredningen är baserad på beräkningar utförda med hjälp av beräkningsmetoden Concawe, samt, vad gäller förbränningsförluster, även på mätningar.

Resultaten från undersökningarna redovisas sammanfattningsvis i bolagets synpunkter på Länsstyrelsens yttrande:

Bolaget har ingen principiell invändning mot att fortsatt arbeta med frågan om att minska utsläppen av kolväte från anläggningen.

Mot bakgrund av det som har redovisats i genomförda utredningar kan Bolaget dock konstatera att man har ett lågt bidrag till omgivningen, d.v.s. låga utsläpp av kolväten.

Bolaget har redan¹ vidtagit en rad åtgärder för att minska andningsförluster vid lagring. Gällande Skarvik 1 och 2 är merparten av cisternerna isolerade. De cisterner som inte har isolerats har målats i vit färg för att reflektera solljuset på bästa sätt. Ytterligare reduktion av andningsförluster i form av installation av tryckvakuumentiler på de oisolerade cisternerna, har beräknats uppgå till minst 500 000 kronor och innebär endast en reduktion av utsläppen av kolväten med ca 0,4 ton/år.²

Vad avser utsläpp av kolväten i form av förbränningsförluster är bidraget till omgivningen lågt. Den beräknade kostnaden för installation av katalytisk rening, för Skarvik 1 och 2, överstiger 10 miljoner kronor, och ger en reduktion på sammanlagt ca 2,2 ton/år.³

Mot bakgrund av ovanstående anser Bolaget att kostnaden för att genomföra ytterligare utredningar samt vidta eventuella åtgärder bedöms vara orimlig, i relation till dess nytta. Mot bakgrund härav bör Länsstyrelsens förslag på villkor utgå.

Förslag på villkor

Inget villkor föreslås.

U2

Bolaget yrkade i sin ursprungliga utredning på ett villkor som föreskrev att cisternernas fyllnadsnivå inte får överstiga 95 % av deras volym, och att pågående fyllning ska kunna avbrytas omgående vid larm.

Bolaget har sedan, efter Länsstyrelsens yttrande, i samband med diskussioner inom ramen för tillsynssamarbetet ändrat sitt yrkande som följer: Bolaget anser att till den 31 december 2022, d.v.s. drygt fem år, är något för kort tid för att göra de installationer som Länsstyrelsen efterfrågar. En tid om sju år, d.v.s. senast den 31 december 2024, anser Bolaget är en rimligare tidpunkt.

Bolaget anser även att villkoret bör förtydligas så att det framgår att det enbart avser cisterner som faktiskt är i bruk och används för produkthantering. Bolaget föreslår följande tillägg till villkoret (tillägget är understruket).

Förslag på villkor

Samtliga cisterner som är i bruk och används för produkthantering ska senast den 31 december 2024 vara utrustade med ett oberoende överfyllnadsskydd som medför automatisk avstängning av inkommande produktflöde vid en förbestämd nivå.

¹ Se Redovisning av utredningskrav U1 och U3 med bilagor, daterad den 12 december 2013.

² Se Bilaga 1 till Redovisning av utredningskrav U1 och U3 med bilagor, daterad den 12 december 2013.

³ Se Komplettering till prövotidsredovisningen med bilagor, daterad den 17 juni 2014.

U3

Bolaget har i prövotidsredovisningen med kompletteringar redogjort för att man anser sig ha vidtagit tillräckliga åtgärder för att ett spill av den omfattning som det gäller ska kunna tas omhand. Kostnadsberäkningar visar att kostnaderna för invallning av cisternerna är så höga att de inte kan anses utgöra rimliga åtgärder då de vägs mot den nytta de skulle innebära.

Förslag på villkor

Ett utsläpp inom cisternområden på Skarvik 1 och Skarvik 2 uppgående till 200 m³ ska kunna tas omhand innan det når älven

Yttranden

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att nedanstående nya villkor ska meddelas för verksamheten.

25. Verksamhetsutövaren ska kontinuerligt och systematiskt kartlägga och i skäligen utsträckning vidta åtgärder för att minska utsläppen av kolväten från anläggningen. Planerade och vidtagna åtgärder med uppskattade effekter ska årligen redovisas i miljörapporten.
26. Samtliga cisterner ska senast den 31 december 2022 vara utrustade med ett oberoende överfyllnadsskydd som medför automatisk avstängning av inkommande produktflöde vid en förbestämmd nivå.
27. Ett utsläpp uppgående till 200 m³ ska kunna tas omhand innan det når älven.
28. I närheten av dagvattenbrunnar ska täcklock/tätningar och saneringsmedel finnas, vara snabbt tillgängliga och användas vid utsläpp.

Bedömning av genomförda utredningar

Utsläpp till luft – U1

Utsläppen av VOC från verksamheterna i Energihamnen är omfattande, även om en minskning har noterats under senare tid. Ur miljösynpunkt är det väsentligt att dessa utsläpp fortsätter minska. Bolaget bör därför, liksom flertalet övriga bolag i Energihamnen, åläggas att fortsätta arbetet med att identifiera och åtgärda utsläppskällor. Arbetet bör följas upp i den årliga miljörapporten.

Automatisk avstängning av produktflöde vid förutbestämmd nivå – U2

Förslag till villkor

- Samtliga cisterner ska senast den 31 december 2022 vara utrustade med ett oberoende överfyllnadsskydd som medför automatisk avstängning av inkommande produktflöde vid en förbestämmd nivå.

Motivering

Nordic Storage redovisar att högfrekventa pumpningar (95% av hanteringen) redan idag omfattas av system med automatisk avstängning av produktflödet. Det gäller vid utlastning till tankbilar och bunkerbåtar. Lågfrekventa pumpningar (5% av hanteringen) omfattar all annan hantering, dvs. inpumpning till cisternerna. Bolaget motsätter sig där installation av automatiskt stängande ventiler, då använd pump då styrs av annan operatör/depå/fartyg.

Nordic Storage tillåter fyllning av cisternerna till just under 95% av totalvolymen, oavsett storleken på cisternen. Cisternerna är försedda med varsitt överfyllnadslarm (termistor) som är oberoende av nivåövervakningssystemet (tankradar). Överfyllnadslarmet är monterat på nivån 95%. Cisternernas maximala fyllnadsnivå är satt till just under detta larm. Om vätskeytan skulle nå upp till termistorn, aktiveras larmet med både sirén och blixtljus samt med sms och uppringning till lastnings/lossningsledaren.

Enligt Nordic Storges nya rutiner för toppning av cistern, dvs. inpumpning till max fyllnadsnivå (till just under 95%-nivån), ska inpumpningshastigheten vara sänkt de sista 60 minuterna av pumpningen. Vid max fyllnadsnivå återstår då en marginal till eventuell överspolning på minst 15 minuters pumpning vid den sänkta hastigheten. Om inpumpningshastigheten av någon anledning inte skulle sänkas som avsett, kortas tiden från eventuellt överfyllnadslarm till eventuell överspolning väsentligt för flertalet cisterner. För cistern 319 och 320 blir marginalen då endast 5 minuter. Då cisternerna dessutom i princip saknar invallningar, anser Länsstyrelsen att ytterligare förebyggande åtgärder behövs för att minska risken för överspolning. Utvecklingen går mot ökad användning av tekniska barriärer, som t.ex. automatiskt stängande ventiler vid förbestämd nivå. Dvs. man förlitar sig inte enbart på mänskliga barriärer, som rutiner etc. Tekniska lösningar med bl.a. långsamt stängande ventiler finns att tillgå för att minska risken för tryckslag. Länsstyrelsen anser att det bör vara rimligt för bolaget att inom ca 5 år installera överfyllnadsskydd som innebär automatisk avstängning av inkommande produktflöde vid en förbestämd nivå.

Förebyggande barriärer och sekundära skydd – U3

Förslag till villkor

Följande bör regleras i villkor:

- Standardvillkoret angående absorbenter och tättingar bör föreskrivas.
- Ett utsläpp på 200 m³ ska kunna tas om hand utan att det når älven.

Motivering

Bolaget har redogjort för hur ett spill på 200 m³ ska kunna tas om hand. Ett sådant utsläpp väntas, enligt bolaget, kunna tas om hand så att det inte når älven.

På Sk1 väntas befintliga låga murar, andra bolags invallningar etc. avleda ett eventuellt utsläpp, antingen norrut mot Smörjoljegatan, söderut mot hamnens ledningsgata eller mot Cicleans ”uppsamlingsområde”.

På Sk2 inträffade ett utsläpp av ca 200 m³ tjockolja den 27 november 2011. Den utläckta produkten hamnade i gruset vid cisternerna, på asfaltplanen samt i dagvattenssystemet, vilket ledde till omfattande saneringsarbete. Ingen produkt

nådde älven. Vid ett eventuellt utsläpp av en lika stor volym av en produkt med lägre viskositet än tjockolja bör dock spridningen kunna bli en annan.

Länsstyrelsen bedömer att invallning inte kan motiveras, då cisternerna är befintliga och används för lagring av klass 3-produkter samt att ett eventuellt utsläpp från depån inte väntas nå älven. Bedömningen förutsätter dock att Nordic Storage installerar oberoende överfyllnadsskydd som medför automatisk avstängning av inkommande produktflöde vid en förbestämd nivå i cisternerna. Dessutom bör det säkerställas i villkor att *minst* nuvarande avledning av ett eventuellt utsläpp ska bibehållas. Dvs. Nordic Storage måste ta ansvar för att även de murar, invallningar etc. som hör till andra depåer, och behövs för att avleda ett eventuellt läckage från Nordic Storage åt önskat håll, bibehålls eller ersätts av något minst likvärdigt.

Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten

Miljöförvaltningen yrkar att följande slutliga villkor rörande lagringen i cisterner ska gälla för verksamheten:

-Bolaget ska årligen genomlysa underhållsrutiner och möjliga förbättringar av cisternlagringen med syfte att minska utsläpp av VOC. Resultatet av analysen med förbättringsförslag, kostnader samt plan för genomförande redovisas årligen i miljörapporten.

-Ytor kring cisterner ska vara hårdgjorda med en tät ytbeläggning. Plan för genomförande samråds med tillsynsmyndigheten.

-Läckage från cisternlagring leds inte till hamnens OFA-system

-Läckage ska ledas kontrollerat till uppsamlingsbrunnar med avstängning och/eller till separat reningsanläggning. Utformning av systemet (reningsanläggning beskrivning, ytmaterial och lutning på dessa, avstängningspunkter mm) samråds med tillsynsmyndigheten och Räddningstjänsten.

-Intervall för täthetskontroll av cisterner halveras. Inom ramen för täthetskontroll sker också kontroll av ledningar som leder till och från cisternerna.

-Tiden från det att överfyllnadslarmet går till överfyllnad sker är minst 15 minuter för samtliga cisterner.

- Regelbundna övningar sker på anläggningen för att öva på åtgärder vid läckage av kemiska produkter, intervall för detta fastställs i kontrollprogram och redovisas i miljörapporten. Med fördel sker övningarna i samråd med eller tillsammans med Räddningstjänsten.

Miljöförvaltningens synpunkter

Utsläpp VOC

I Skarvik 1 och 2 lagras främst tjockolja, bioolja samt fotogen. Det är blandningar med mycket låga till låga ångtryck. I ärendet har Nordic Storage angett att förträngningsförlusterna beräknats till 4 ton respektive 9,6 ton per år för Skarvik 1 respektive Skarvik 2. Beräkningsmängderna baserades på förträngningsförluster från bensinlagring som inte är tillämpligt i detta fall där produkter med lågt ångtryck lagras men användes som ett worst case scenario. Bolaget har sedan försökt verifiera de beräknade mängderna med mätning vilket visade betydande lägre resultat, 0,1 ton respektive 2.2 ton.

Bolaget anför att för de uppmätta mängderna VOC är de bedömda kostnaderna för katalytisk rening, ca 7 000 respektive 400 kronor per kg VOC, inte skäligt. Miljöförvaltningen delar i princip bedömningen. Detta är dock baserat på mätning vid vad vi förstår ett tillfälle med den produktlagring som skedde då och övriga förhållanden som kan påverka förträngningsförlusterna. Med anledning av marginalen till det som kan betecknas vara worst case scenario och den kostnad som där anges så bedömer miljöförvaltningen dock att katalytisk rening, med de kostnader för installation som anges, är oskälig.

Bolaget anger vidare förbättringar när det gäller andningförluster för produkterna. I detta fall beskrivs att en möjlig åtgärd är att måla oisolerade cisterner i färg som reflekterar solenergin. Kostnaden för detta bedöms vara ca 0,5 miljoner för en reduktion om 400 kg VOC per år. Miljöförvaltningen bedömer inte att denna åtgärd heller är skälig.

Miljöförvaltningen vill dock poängtera att andra åtgärder som minskar läckage från lagringen kan vara aktuella. Verksamheten bör också ha en ändamålsenlig underhållsplan med syfte att förebygga läckage från anläggningen.

Skyddsåtgärder cisterner

I redovisning beskrivs att det inom verksamheten (Skarvik 1 och 2) finns totalt 13 befintliga cisterner. Bolaget har redovisat de skyddsåtgärder som finns installerade för cisterner idag och vad det skulle kosta att bygga invallning kring cisterner som kan fånga upp ett läckage om 200 m³. Enligt uppgift kostar en sådan invallning mellan 80-110 miljoner kronor att bygga för både Skarvik 1 och 2.

Bolaget menar att kostnaden är oskälig då risken för ett cisternhaveri är mycket låg (en gång per 12 500 år). Bolaget menar vidare att de skyddsåtgärder som redan finns är tillräckliga för att hindra spridning till recipient och att kostnaden också ska ställas i relation till att en sanering är billigare än kostnaden för en invallning.

Miljöförvaltningen kan hålla med om bolagets bedömning att kostnaden för en invallning av cisterner är hög och i relation till risk för cisternhaveri och den mängd kemisk produkt som då kan samlas i en invallning så är det tveksamt om det är en skälig åtgärd för redan befintliga cisterner. Miljöförvaltningen menar dock att ett cisternhaveri inte är den enda risken med hantering av kemiska produkter i cistern som finns. Enligt vår bedömning är de stora riskerna kopplade till påfyllningen/tömningen av cisternerna och/eller problem med ledningar och anslutningar i systemen. Större produktläckage som beror på någon av dessa risker har vi också sett flera av i Göteborgs hamn under de senare åren. Miljöförvaltningen anser att företaget undervärderar den verkliga risken i sin redovisning genom att lägga stor tyngd vid cisternhaverier och inte nämna andra risker.

Ytan kring cisterner bör hårdgöras med en tät ytbeläggning. I handlingar anges att ytskiktet består av makadam som troligen underlagras av stensjöl som ska stoppa eventuella läckage från att infiltrera längre ner. Miljöförvaltningen anser att det är för många osäkerhetsfaktorer i metoden. Läckage kommer infiltrera genom makadamen, om det finns ett stensjöslager och det är intakt utan sprickor eller materialflykt så sker inte vidare infiltration nedåt därifrån. Det spill som hamnar i makadamen och på det tätande skiktet kommer dock att fortsätta infiltrera ut och sprida sig till grundvatten och dagvatten i takt med infiltration av regnvatten i bädden. Detta är under förutsättning att det finns ett tätande skikt, annars sker

transporten i marklagren fortare. Bolaget har vidare i redovisningen angett att det finns risker för snabb transport av föroreningar och släckvatten direkt till älven. Som exempel härvid nämns ledningsgata söder om Skarvik 1 som är försänkt och har betongbotten. Miljöförvaltningen anser att detta belyser att det krävs en riskanalys över transportvägar inne på anläggningen. Fysiska barriärer och avstängningsmöjligheter ska finnas för att fånga upp produktläckaget och minska risken för snabb transport till recipient.

Miljöförvaltningen anser vidare att det är olämpligt att låta läckage från lagring ledas till samma system dit också högriskbelastat dagvatten leds. Det är synnerligen otidsenligt att leda ihop flera flöden till en gemensam reningsanläggning. Den stora risken med att blanda flöden (även om de är förorenade med samma typ av förorening) är att anläggningen renar sämre, att den högbelastas eller sköljs ur och att föroreningar ”späds” till rening. Flöden innehållande en kontinuerlig oljemängd från körytor och uppställningsytor för fordon passerar lämpligen en reningsanläggning och flöden som potentiellt kan ha betydligt större oljeinnehåll bör passera ett helt annat system. I redovisningen anges att flöden från lagringen vid Skarvik 1, i den mån de samlas och inte infiltrerar i marken, leds till en oljeavskiljare OA19. Från OA19 sker pumpning till Stenas anläggning för rening. Oljeavskiljare är enligt miljöförvaltningens bedömning enbart en skyddsåtgärd. Avskiljningen i en oljeavskiljare är relativt dålig. Studier har visat att oljeavskiljare enbart fångar upp delar av utsläppet. Oljeavskiljare finns i två klasser – klass 1 och klass 2 där normalt klass 1 ställs som krav vid lagring av petroleumprodukter. En klass 1 avskiljare ska klara krav på utgående oljehalt på 5 mg/liter. Det vill säga att oljeförorening kontinuerligt läcker genom oljeavskiljaren även om den sköts enligt gällande krav. Av inkomna handlingar framgår inte vilken klass OA19 har men miljöförvaltningen utgår från att den uppfyller praxis och är en klass 1 avskiljare. Enligt uppgift pumpas sedan flödet vidare till Stenas anläggning CiClean. Det framgår inte i handlingarna hur effektiv den gemensamma lösningen är vilket gör det omöjligt att bedöma om detta är en tillräckligt bra lösning för flödet.

Eventuella läckage från Skarvik 2 leds enligt uppgift till hamnens avloppsledningsnät för oljehaltigt vatten (OFA) och kan rinna söderut på asfaltsplanen och Cisterngatan. I företagets egen utredning anges att det finns en stor risk för att ett läckage når recipienten. Företaget anger själva att de åtgärder som är rimliga är att med snabba insatser stoppa utsläppet och samla det på ytan. Miljöförvaltningens bedömning är att det är mycket långt från bästa möjliga teknik att förlita sig på att det ska genomföras manuella åtgärder vid läckaget såsom att bygga temporära barriärer och lägga tättingar på dagvattenbrunnarna.

Sammanfattningsvis delar inte miljöförvaltningen bolagets åsikt att de skyddsåtgärder som redan finns är tillräckliga.

Miljöförvaltningen anser att det är rimligt att ställa ovanstående krav på ytterligare skyddsåtgärder för lagringen av kemiska produkter i cisterner. Med anledning av att invallning saknas för cisternerna så ställer det stora krav på andra fungerande skyddsåtgärder som kan minska alla de risker som finns med lagringen (förutom cisternhaveri även ledningsläckage eller problem vid fyllnad). Då redovisningen fokuserat på att befintliga skyddsåtgärder är tillräckliga har heller ingen utvärdering gjorts av kompletterande skyddsåtgärder. Utformning och utvärdering av dessa bör därför ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

I inkomna redovisningar framgår flertalet brister som med fördel kan hanteras inom ramen för tillsynen men som hittills inte verkar ha hanterats.

Miljöförvaltningen väljer därför att även yrka dessa som slutliga villkor. Med tillräckliga marginaler och rutiner kring t ex egenkontroll ges ytterligare skydd.

Miljöförvaltningen anser vidare att cisterner som inte är invallade bör täthetskontrolleras med ett tätare intervall än vad som annars föreskrivs.

Miljöförvaltningen ser sammanfattningsvis allvarigt på lagringen av petroleumprodukter. Vi får via vår beredskapstjänst regelbundet rycka ut på ärenden som rör utsläpp till älven från raffinaderierna i området. Det är sorgligt att bolaget själva argumenterar för att en sanering är billigare att genomföra än de preventiva skyddsåtgärderna. Det vi ser vid de akuta beredskapsärenden är att en okänd del av kostnaden får bäras av samhället genom utsläppen till recipient som inte hinner stoppas. Utöver detta sker också diffusa spridningar från ej tillräckliga reningsanläggningar och system.

Gryaab

Gryaab har inte yttrat sig.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Generella kommentarer i ärendet

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) anser att vid planeringen av sekundärt skydd ska de lokala förutsättningarna som finns beaktas. För att förhindra att kemisk produkt förorenar marken, grundvattnet och vattenrecipient ska såväl invallningar som området runt cisternerna vara av ett material som är beständigt mot kemisk produkt. Som ett komplement till invallningar kan det sekundära skyddet utgöras av funktionella- och immateriella barriärer. Som funktionell barriär avses exempelvis en begränsning i lagringskapacitet för att säkerställa att kemisk produkt kan omhändertas vid ett utsläpp. Immateriella barriärer utgörs av skriftliga rutiner och instruktioner.

Vid verksamheten ska det finnas intern beredskap bestående av resurser och fastställda rutiner för uppsamling och omhändertagande av kemisk produkt. Mobila barriärer ska undvikas till förmån för fasta barriärer då åtgärder för att förhindra spridning av produkt måste göras före att en olycka sker.

Bolaget har inkommit med provotidsredovisning avseende sekundärt skydd och MSB anser att frågan är tillräckligt utredd. Bolaget har vidare angett kostnadsberäkningar för sekundärt skydd i form av invallningar. MSB anser det inte som orimligt att genomföra 200 m³ invallningar.

Då hänsyn till de lokala förutsättningarna ska tas anser MSB att den slutliga utformningen av det sekundära skyddet alltid ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten och räddningstjänst.

Synpunkter angående sökandens förslag på ytterligare åtgärder

Sökanden föreslår i aktbilaga 15 (2015-01-30) som ytterligare åtgärder för att förstärka möjligheten till en direkt insats att utöka mängden adsorberingsmedel vid depåerna samt att revidera personalens rutiner så att relaterade insatser kan

påbörjas snarast möjligt i händelse av olyckstillbud. Sökanden skriver att dessa åtgärder utgör ett åtagande förutsatt att det inte ställs något krav på invallning.

MSB anser angående adsorberingsmedel att det är en del av den interna beredskapen och att det är en förutsättning under en insats att tillräckliga mängder lämpligt adsorberingsmedel finns att tillgå för omhändertagande av produkt.

Vad det gäller att revidera personalens rutiner så att relaterade insatser kan påbörjas snarast möjligt i händelse av olyckstillbud så anser MSB att en sådan revidering ska genomföras med regelbundenhet då dessa rutiner utgör en del av verksamhetsutövarens säkerhetsledningssystem och det dagliga säkerhetsarbetet.

MSB anser vidare att dessa båda åtgärder ska genomföras förutsättningslöst av sökanden.

Utöver detta anser MSB att ett särskilt villkor ska fastställas att bolaget ska upprätta en handlingsplan för omhändertagande av utsläpp av produkt. Denna handlingsplan ska upprättas i samråd med räddningstjänsten och tillsynsmyndigheten. Planen ska innehålla uppgifter om tillgängliga resurser (utrustning, fasta barriärer) och tillvägagångsätt (rutiner och instruktioner) för att samla upp och omhänderta produkt.

Räddningstjänsten

Avseende U1: Räddningstjänsten har inget att erinra då det är utanför RSG:s ansvars- och kompetensområde.

Avseende U2: Bolaget beskriver att man vid inpumpning till cistern (lågfrekvent pumpning) först får en pumporder från kund som sedan stäms av mot tillgänglig volym i cisternen för att bestämma en maximal volym som får lossas till cistern. Bolaget är hela tiden skyldig att ha koll på mängden vätska i cisternen, vilket man kan ha genom tankradar. Enligt Lagen om brandfarliga och explosiva varor är depåcisterner inte skyldiga att ha överfyllnadsskydd, dvs system som automatiskt avbryter fyllning. Däremot ska "högnivåalarm" finnas. Se MSBFS 2014:5, 2 kap 14-15 §. Vad som i nämnd föreskrift kallas "högnivåalarm" är vad Bolaget kallar "överfyllnadslarm", dvs larm vid "för hög vätskenivå". Vad Bolaget kallar högnivåalarm är ett larm som larmar innan högsta tillåtna nivå är nådd. Nedan används Bolagets nomenklatur för att enkelt kunna referera till bifogat underlag.

Det är inte tillåtet att fylla mot överfyllnadslarmet utan volymen som ska pumpas in ska vara bestämd i förväg. Bolaget har inte redovisat mer i detalj vilka åtgärder som vidtas när man börjar närma sig höga nivåer (s.k. toppning), mer än att man enligt Bilaga 1 sänker inpumpningshastigheten till minst hälften samt har lastningsledare på plats vid cisternen. Räknas toppning vid 91% dvs första högnivåalarmet eller är det tidigare? Vidtar man åtgärder (placering av lastningsledare, sänkning av hastighet) först vid högnivåalarm så att man får en ställtid eller vidtas åtgärder innan? För de mindre cisternerna med kort tid till överfyllning efter larm, sänks hastigheterna ytterligare eller är det hälften på alla? Var/hur ljuder de olika larmen och vem/vilka får dem? De cisterner som är kritiska är ju framför allt de mindre cisternerna med relativt sett hög inpumpningshastighet och kort tid mellan högnivå och överfyllning. Här vore det lämpligt att ställa högnivåalarm tidigare än vid 91% / 9 minuter till överfyllning. Bolaget ska även säkerställa att man hinner vidta åtgärder i god tid vid toppning av cistern.

Det finns idag bolag som har valt att installera automatiska ventiler som är långsamtstängande och därmed förhindrar tryckslag. Om detta är möjligt att kräva ur ett BAT/Miljöbalksperspektiv kan inte Räddningstjänsten uttala sig om. Men Räddningstjänsten ser inte att det finns tillräckligt stöd för det enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Ett automatiskt system utformat så att skador på rörledning eller båt ej sker bedöms däremot höja säkerheten och minska risker för överfyllning.

Avseende U3: Räddningstjänsten har inte möjlighet att enligt LBE kräva invallning för cisterner med brandfarlig vara klass 3 på befintliga cisterner. En invallning skulle dock minska konsekvenserna av ett eventuellt spill samt underlätta en insats. Antändning av klass 3-produkt är mindre sannolikt, men även här skulle en invallning underlätta en insats avsevärt. Att valla in en klass 3-cistern får dock i första hand betraktas som en miljöåtgärd.

Bolagets bemötande av yttranden

Bolaget har kommit in med följande synpunkter på avgivna yttranden.

Länsstyrelsens förslag på villkor.

Villkor 25 Verksamhetsutövaren ska kontinuerligt och systematiskt kartlägga och i skäligen utsträckning vidta åtgärder för att minska utsläppen av kolväten från anläggningen. Planerade och vidtagna åtgärder med uppskattade effekter ska årligen redovisas i miljörapporten.

Bolaget har ingen principiell invändning mot att fortsatt arbeta med frågan om att minska utsläppen av kolväte från anläggningen.

Mot bakgrund av det som har redovisats i genomförda utredningar kan Bolaget dock konstatera att man har ett lågt bidrag till omgivningen, d.v.s. låga utsläpp av kolväten.

Bolaget har redan⁴ vidtagit en rad åtgärder för att minska andningsförluster vid lagring. Gällande Skarvik 1 och 2 är merparten av cisternerna isolerade. De cisterner som inte har isolerats har målats i vit färg för att reflektera solljuset på bästa sätt. Ytterligare reduktion av andningsförluster i form av installation av tryckvakuumentiler på de oisolerade cisternerna, har beräknats uppgå till minst 500 000 kronor och innebär endast en reduktion av utsläppen av kolväten med ca 0,4 ton/år.⁵

Vad avser utsläpp av kolväten i form av förbränningsförluster är bidraget till omgivningen lågt. Den beräknade kostnaden för installation av katalytisk rening, för Skarvik 1 och 2, överstiger 10 miljoner kronor, och ger en reduktion på sammanlagt ca 2,2 ton/år.⁶

⁴ Se Redovisning av utredningskrav U1 och U3 med bilagor, daterad den 12 december 2013.

⁵ Se Bilaga 1 till Redovisning av utredningskrav U1 och U3 med bilagor, daterad den 12 december 2013.

⁶ Se Komplettering till prövotidsredovisningen med bilagor, daterad den 17 juni 2014.

Mot bakgrund av ovanstående anser Bolaget att kostnaden för att genomföra ytterligare utredningar samt vidta eventuella åtgärder bedöms vara orimlig, i relation till dess nytta. Mot bakgrund härav bör villkoret utgå.

Villkor 26 Samtliga cisterner ska senast den 31 december 2022 vara utrustade med ett oberoende överfyllnadsskydd som medför automatisk avstängning av inkommande produktflöde vid en förbestämd nivå.

Bolaget anser att till den 31 december 2022, d.v.s. drygt fem år, är något för kort tid för att göra de installationer som Länsstyrelsen efterfrågar. En tid om sju år, d.v.s. senast den 31 december 2024, anser Bolaget är en rimligare tidpunkt.

Bolaget anser även att villkoret bör förtydligas så att det framgår att det enbart avser cisterner som faktiskt är i bruk och används för produkthantering. Bolaget föreslår följande tillägg till villkoret (tillägget är understruket).

Samtliga cisterner som är i bruk och används för produkthantering ska senast den 31 december 2024 vara utrustade med ett oberoende överfyllnadsskydd som medför automatisk avstängning av inkommande produktflöde vid en förbestämd nivå.

Villkor 27 Ett utsläpp uppgående till 200 m³ ska kunna tas omhand innan det når älven.

Bolaget föreslår följande tillägg till villkoret (tillägget är understruket).

Ett utsläpp inom cisternområden på Skarvik 1 och Skarvik 2 uppgående till 200 m³ ska kunna tas omhand innan det når älven

Villkor 28 I närheten av dagvattenbrunnar ska täcklock/tätningar och saneringsmedel finnas, vara snabbt tillgängliga och användas vid utsläpp.

Bolaget har inga invändningar mot det föreslagna villkoret.

Miljöförvaltningen har yrkat på sju stycken slutliga villkor rörande lagringen i cisterner.

Bolaget ska årligen genomlysna underhållsrutiner och möjliga förbättringar av cisternlagringen med syfte att minska utsläpp av VOC. Resultatet av analysen med förbättringsförslag, kostnader samt plan för genomförande redovisas årligen i miljörapporten.

Bolaget motsätter sig det föreslagna villkoret.

Bolaget hänvisar till det svar som lämnades gällande villkor 25 i Bolagets yttrande över Länsstyrelsens förslag till slutliga villkor, daterat den 10 november 2017.

Ytor kring cisterner ska vara hårdgjorda med en tät ytbeläggning. Plan för genomförande samråds med tillsynsmyndigheten.

Bolaget motsätter sig det föreslagna villkoret.

Bolaget hänvisar till tidigare gjorda utredningar i ärendet gällande barriärer och sekundära skydd, se Komplettering till prövotidsredovisningen med bilagor, daterad den 30 januari 2015.

Läckage från cisternlagring leds inte till hamnens OFA-system.

Bolaget motsätter sig det föreslagna villkoret.

Bolaget hänvisar till tidigare gjorda utredningar i ärendet gällande barriärer och sekundära skydd, se Komplettering till prövotidsredovisningen med bilagor, daterad den 30 januari 2015. Utformningen på det nuvarande systemet gör att läckage inte når älven.

Läckage ska ledas kontrollerat till uppsamlingsbrunnar med avstängning och/eller till separat reningsanläggning. Utformning av systemet (reningsanläggning beskrivning, ytmaterial och lutning på dessa, avstängningspunkter mm) samråds med tillsynsmyndigheten och Räddningstjänsten.

Bolaget motsätter sig det föreslagna villkoret.

Bolaget hänvisar till tidigare gjorda utredningar i ärendet gällande barriärer och sekundära skydd, se Komplettering till prövotidsredovisningen med bilagor, daterad den 30 januari 2015.

Intervall för täthetskontroll av cisterner halveras. Inom ramen för täthetskontroll sker också kontroll av ledningar som leder till och från cisternerna.

Bolaget motsätter sig det föreslagna villkoret.

Bolaget genomför idag täthetskontroller vart sjätte år, i enlighet med gällande lagstiftning. Att genomföra tätare kontroller kan inte anses vara motiverat.

Tiden från det att överfyllnadslarmet går till överfyllnad sker är minst 15 minuter för samtliga cisterner.

Bolaget anser att villkoret är uppfyllt.

Bolaget hänvisar till det svar som lämnades gällande villkor 26 i Bolagets yttrande över Länsstyrelsens förslag till slutliga villkor, daterat den 10 november 2017.

Bolaget hänvisar även till det tillsynsbesök och tillhörande protokoll som genomfördes den 20 september 2017 utifrån Sevesolagstiftningen. Vid tillsynsbesöket deltog, förutom Bolaget, representanter från Räddningstjänsten Storgöteborg och Länsstyrelsen. Av protokollet framgår bl.a. att vid 95 % nivå i cisternen har man alltid en volym motsvarande minst 15 minuters pumpning innan cisternen överfylls.

Regelbundna övningar sker på anläggningen för att öva på åtgärder vid läckage av kemiska produkter, intervall för detta fastställs i kontrollprogram och redovisas i miljörapporten. Med fördel sker övningarna i samråd med eller tillsammans med Räddningstjänsten.

Bolaget motsätter sig det föreslagna villkoret.

Det som miljöförvaltningen efterfrågar i villkoret är redan idag en naturlig del av Bolagets verksamhet och rutiner. Bolaget ser inte något behov av att reglera detta i ett särskilt villkor.

Räddningstjänsten Storgöteborg

Bolaget hänvisar till det tillsynsbesök och tillhörande protokoll som genomfördes den 20 september 2017 utifrån Sevesolagstiftningen. Vid tillsynsbesöket deltog, förutom Bolaget, representanter från Räddningstjänsten Storgöteborg och Länsstyrelsen. De synpunkter som Räddningstjänsten Storgöteborg tar upp i sitt yttrande behandlades och besvarades vid tillsynsbesöket.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Bolaget ska upprätta en handlingsplan för omhändertagande av utsläpp av produkt. Denna handlingsplan ska upprättas i samråd med räddningstjänsten och tillsynsmyndigheten. Planen ska innehålla uppgifter om tillgängliga resurser (utrustning, fasta barriärer) och tillvägagångssätt (rutiner och instruktioner) för att samla upp och omhänderta produkt.

Bolaget motsätter sig det föreslagna villkoret.

Bolaget hänvisar till det tillsynsbesök och tillhörande protokoll som genomfördes den 20 september 2017 utifrån Sevesolagstiftningen, där bl.a. Bolagets rutiner för fyllning av cisterner samt rutiner av kontroll för viktiga säkerhetsfunktioner finns redovisade.

Gällande frågan om invallning hänvisar Bolaget till det svar som lämnades gällande villkor 27 i Bolagets yttrande över Länsstyrelsens förslag till slutliga villkor, daterat den 10 november 2017.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Miljöprövningsdelegationen anser att den prøvotidsredovisning som ingivits kan godkännas och att prøvotidsförfarandet därmed kan avslutas och slutliga villkor meddelas rörande utsläpp av flyktiga organiska föreningar (VOC), automatisk avstängning av produktflödet vid en förutbestämd nivå, samt förbättring av förebyggande barriärer och sekundära skydd.

Miljöförvaltningen har föreslagit ett antal slutliga villkor för verksamheten. Miljöprövningsdelegationen bedömer att mycket av det som förvaltningen för fram är sådant som med fördel kan hanteras inom ramen för det löpande tillsynsarbetet och i kontrollprogrammet. Vissa av åtgärderna är redan genomförda, och andra har utretts av Bolaget och befunnits innebära orimligt höga kostnader. Miljöprövningsdelegationen förordar en löpande uppföljning av utvecklingen inom teknikområdet för att kunna tillämpa de nya möjligheter som kan förväntas dyka upp. MSB riktar i sitt yttrande in sig på hur eventuella spill och utsläpp ska kunna tas omhand. MSB nämner fasta barriärer, sekundära skydd och handlingsplan för omhändertagande av utsläpp av produkt. Bolaget har redovisat att totala invallningar blir orimligt dyra, och MSB noterar också att de lokala förutsättningarna ska beaktas vid planeringen av sekundära skydd.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att det redan finns villkor som föreskriver att bl.a. nya tankar ska utföras med sekundära skydd. Miljöprövningsdelegationen beslutar ett nytt villkor om att ett läckage uppgående till 200 m³ ska kunna tas omhand innan det når älven, detta tillsammans med redan vidtagna åtgärder får bedömas utgöra tillräckligt skydd i detta fall.

Miljöprövningsdelegationen bedömer sammantaget utifrån underlaget och inkomna synpunkter att slutliga villkor ska fastställas.

Villkor 25

Miljöprövningsdelegationen anser att ett villkor avseende kartläggning och uppföljning av kolväteutsläppen slutligen ska fastställas. Det är ett villkor som säkerställer en återkommande uppföljning av utveckling och teknikläget och brukar normalt föreskrivas för denna typ av verksamhet.

Villkor 26

Miljöprövningsdelegationen ändrar villkoret i enlighet med Bolagets yrkande, och skjuter fram datumet i Länsstyrelsens förslag på villkor två år till senast den 31 december 2024 enligt Bolagets önskemål.

Villkor 27

Miljöprövningsdelegationen ändrar villkoret i enlighet med Bolagets yrkande.

Villkor 28

Miljöprövningsdelegationen instämmer med remissinstansernas synpunkter om att en viktig skyddsåtgärd för att förhindra att eventuella utsläpp sprids till omgivningen, är att det finns tillgänglig utrustning inom verksamhetsområdet, i direkt i anslutning till de platser där det finns förhöjd risk för att ett utsläpp sprids till omgivningen. Ett villkor föreskrivs därför om att oljeabsorberande medel och anordningar för att samla upp eventuella utsläpp och täta dagvattenbrunnar ska finnas tillgängligt på strategiska platser för att snabbt kunna förhindra att utsläpp av föroreningar sprids till mark och vatten.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Västra Götalands län. I beslutet har deltagit Sabine Lagerberg, ordförande och Lena Thulin Plate, miljösakkunnig. Ärendet har beretts av Martin Lindberg, miljöhandläggare.

Sabine Lagerberg

Lena Thulin Plate

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför underskrifter.

Så här överklagar du Miljöprövningsdelegationens beslut

Miljöprövningsdelegationens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till mark- och miljödomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **senast den 24 januari 2018.**

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Miljöprövningsdelegationens beslut ska ändras och varför det ska ändras.

Sändlista:

Naturvårdverket, registrator@naturvardsverket.se

Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se

Vastragotaland@lansstyrelsen.se

Tillsynshandläggare, monica.norrby@lansstyrelsen.se

Göteborg Stad, Miljöförvaltningen, miljoforvaltningen@miljo.goteborg.se

Trafikverket, Region Väst, goteborg@trafikverket.se

MSB, registrator@msb.se

Räddningstjänsten, raddningstjansten@rsgbg.se

Göteborgs hamn, info@portgot.se

Ryaverket, info@gryaab.se

MPD, Sabine.lagerberg@lansstyrelsen.se, lena.plate@lansstyrelsen.se

Prövningshandläggare, Annika.svensson@lansstyrelsen.se

Monica Lind, monica.lind@lansstyrelsen.se

Elisabeth Lindqvist, elisabeth.lindqvist@lansstyrelsen.se

Birgitta Alexandersson, birgitta.alexandersson@lansstyrelsen.se

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.